

Kutatás örve alatt (2.)

(A délvidéki vérengzés feltárásának politikai összefüggései)

Valahol kellett szülessen döntés arról, hogy a békekötés előkészítése során nem kell a kérdést feszegetni, hiszen nem sokkal a békekonferencia megkezdése előtt, július 17-én Gyöngyösi János külügyminiszter egy személyesen neki címzett levélből meglehetősen pontos értesüléseket kapott. A levél szerzője Mindszenty József bíboros, hercegprímás. Kizárt, hogy a főpap véletlenül írta volna éppen ekkor a levelet, és éppen a külügyminiszternek. A levél többek között ezt is tartalmazza:

„1944 őszétől kezdve, amikor a partizán-hadsereg bevonult a Délvidékre, állandóan és szüntelenül üldözik az ottani magyarságot.

Körülbelül 50-60 ezer embert végeztek ki csak azért, mert magyarok voltak. (...)

Ezreket utasítottak ki a jugoszlávok az országból és vagy minden nélkül, egy szál ruhában, vagy 20 kg-os csomaggal dobták út magyar területre. Az otmaradt ingó és ingatlan vagyont elkobozták.

A közelmúltban hosszú szünet után csak Szeged-Rókus állomásra 900 kiutasított család érkezett családonként 100 kg-os csomaggal. (...)

A magyarokat 1944. év végén és 1945. év elején internálótáborokba zárták, ahol olyan silány ételmezt kaptak, hogy sokan éhen haltak. (...)

Ilyen állapotok mellett hallgatják a jugoszláviai magyarok a Magyarországot képviselő politikusok nyilatkozatait, a rádióból lesnek egy kis biztatás után. (...) És mit hallanak, mint azt, hogy Magyarország nagyon meg van elégedve a sorsukkal (...).”

Nincsen új a nap alatt, mondhatnánk erre, de bővebben ne foglalkozunk ezzel itt.

Hatvan évvel annak megtörténte után került sor Magyarországnak a vérengzéssel kapcsolatos második politikai döntésére. A Magyar Országgyűlés 2004. december 14-én határozatot fogadott el.

„132/2004. (XII. 14.) OGY határozat a délvidéki magyarokkal szemben a kollektív bűnösség elve alapján elkövetett véres cselekmények 60. évfordulóján¹

Az Országgyűlés

– megerősítve a Magyar Köztársaság elkötelezettségét az Alkotmányban lefektetett demokratikus alapjogok, a demokrácia és a humanizmus eszméi iránt;

– határozottan elítélve mindenfajta diktatórikus rendszert, illetve diktatúrára való törekvést, amely megfosztja állampolgárait az emberi méltó-

országainak szakértői együttes munkájával tárják fel az itt élő népek közös történelmének összefüggéseit, dolgozzák fel és mutassák be eseményeit. Kiemelkedően fontos a közelített történéseivel való foglalkozás, mert az jelentős mértékben segítené a szembenézést a múlttal és megnyithatja az utat a történelmi traumák feldolgozása felé.

Az Országházban 2011. november 25-én tartott megemlékezés megnyitója. A Himnuszt az Újvidéki Ferences Kapsztrán Kórus vezetésével éneklék a jelenlevők.

ságtól és elidegeníthetetlen szabadságjogaitól; a következő határozatot hozza:

1. Az Országgyűlés elítéli a II. világháború során és azt követően a kollektív bűnösség elvére alapozott politikai döntéseket és erőszakos cselekedeteket, amelyekkel egyéneket, egyes népcsoportokat, közösségeket megsemmisítettek, lakóhelyük elhagyására kényszerítettek, emberi és politikai jogukat korlátozták. Ezek sorába tartoznak a délvidéki magyarok elleni 60 évvel ezelőtt, a jugoszláv katonai közigazgatás alatt elkövetett véres cselekmények.

2. Az Országgyűlés megrendülten emlékezve szolidáris az 1944 októberé és 1945 nyara között megkínzott, kivégzett, szülőföldjéről elűzött és koncentrációs, valamint kényszermunka-táborokban fogva tartott ártatlan áldozatokkal: a több tízezer magyar halottal, hozzátartozóikkal és leszármazottakkal, valamint valamennyi túlélővel.

3. Az Országgyűlés sürgeli, hogy a térség

4. Az Országgyűlés kifejezi azt a reményét, hogy a totalitárius rendszerek térségbeli bukását követően mintegy másfél évtizeddel szűkebb és tágabb régiók háborúktól és társadalmi kataklizmáktól amennyi szenvedett népei számára megnyílik az út, hogy az egységesülő Európában újra megtalálják méltó helyüket, és nyelvükkel, kultúrájukkal újból részt vehessenek sokszínű kontinensünk fejlődését szolgáló együttműködésében.”

Valójában ez volt az első politikai természetű határozat, amely leszögezi, hogy itt nálunk tömegirtás történt kollektív büntetés keretében, s ártatlan magyarok tízezrei estek áldozatául, valamint, hogy a történéseket ki kell kutatni, illetve helyükre kell tenni.

(Folytatjuk)

■ MATUSKA Márton

¹ Megjelent a VMDP Hírlevelének 2005. 46. számában.